

МАДАНИЯТ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВАЗИРЛИГИ НАШРИ

№4 24.01.2019 йил

» Тарих кўзгуси

Пойтахтда авангард асарлар кўрғазмаси

Ўзбекистон Тасвирий санъат галереясида «Замон ва макон узра авангард» номли Қорақалпоғистон Республикаси Давлат санъат музейи тўпламидан сараланган асарлар кўрғазмаси иш бошлади.

Ўзбекистон Республикаси Маданият Вазирлиги, И.В.Савицкий номидаги Қорақалпоғистон Республикаси Давлат санъат музейи, Ўзбекистон Тасвирий санъат галереяси ҳамкорлигида ташкил этилган ушбу кўрғазмада рус ва ўзбек авангардини акс эттирувчи 126 та асар намо-

ишга қўйилган бўлиб, бу XX аср санъатининг ҳали тўлиқ ўрганилмаган феноменларидандир.

Кўрғазмада «Бубновый валет» уюшмаси рассомлари Р.Фальк, В.Рожественский, Туркистон авангарди рассомлари А.Волков, У.Тансиқбоев, Н.Карахан, А.Николев (Уста Мўмин), В.Уфимцев асарлари намойиш этилган. Тошкентдаги кўрғазма учун махсус музейнинг рамзига айланган В.Лысенконинг «Буқа» асари ҳам олиб келинди.

Давоми 2-саҳифада »

Ушбу сонда

Санъаткорлар мўйноқликлар ҳузурида

3-саҳифада »

Танқидми ёки туҳмат?

Маълумки, 2018 йилнинг 12 декабрида «Ишонч» газетасининг Жиззах вилояти бўйича муҳбири Алижон Абдурахмоновнинг «Уялмасдан уялтираётган ёхуд айбсиз айбдорларнинг саводи ва ишга муносабати ҳақида» номли мақоласи чоп этилган эди.

5-саҳифада »

«Отанга бор, онангга бор» — энди қаерга борай?

8-саҳифада »

» Ташриф

Маданият вазирининг биринчи ўринбосари Туркияда

Жорий йилнинг 20 январь кунлари Ўзбекистон Республикаси маданият вазирининг биринчи ўринбосари О.Назарбеков Туркия давлатига хизмат сафари билан жўнаб кетди.

Ташриф доирасида, О. Назарбеков ўзбек кино мухлислари томонидан севиб томоша қилинаётган «Эртуғрул» (Дирилиш) сериали продюссери ва сценарий муаллифи Меҳмет Боздаг билан учрашди. Меҳмет Боздаг фахрий меҳмон билан тушган суратни ижтимоий тармоқлардаги саҳифасига жойлаштираркан, ушбу изоҳни ёзиб қолдирди:

«Сериализмининг мухлиси, турк дунёсининг кадрли хонандаси, қийматли дўстим, Ўзбекистон Маданият вазирининг биринчи ўринбосари ва делегациясини

тасвирга олиш майдончасида қабул этдик».

Айтиш керакки, мазкур суратга олиш майдончасига таниқли шахслар, давлат ва жамоат арбоблари, санъат ва спорт юлдузлари ташриф буюриши анъанага айланган.

Бугунгача, Туркия Президенти Ражаб Тойиб Эрдуған, Парламент раиси Бинали Йилдирим, спортчи Хабиб Нурмухаммедов ва кўплаб давлат арбоблари ушбу суратга олиш майдончаси меҳмони бўлишган.

Айтиш керакки, 2014 йилнинг 10 декабридан TRT телеканали орқали эфирга узатилиб келинаётган «Тирилиш. Эртуғрул» сериалида бир неча бор Самарқанд ва Бухоро шаҳарлари ҳақида сўз боради.

Давоми 2-саҳифада »

Донорлар сузлайди...

Ахлоқ-одоб барча инсоний қадриятларининг асоси ҳисобланади
А. Эйнштейн

Ахлоқ — бу қалбнинг ақли.

Г. Гейне

Агар ақл ёмонликка қаратилса, инсоний хислатлар разиллик, маккорлик, алдамчиликка олиб боради.
Абу Наср Фаробий

Хабар

Энг яхшилар тақдирланади

2019 йилнинг 10 апрель куни “Ўзбекистон Киноарбоблари ижодий уюшмаси” ННТ, “Ўзбекино” Миллий агентлиги, Миллий TV телеканали ҳамкорлигида «OLTIN HUMO» кинотақдимоти бўлиб ўтади.

Кинотақдимот доирасида матбуот анжумани, давра суҳбатлари, ижодий учрашувлар, малака алмаштириш бўйича мулоқотлар ташкил этилади.

Ушбу кинотақдимотни анъанавий тарзда ҳар

йили ижодий ишларнинг йиллик сарҳисобига мувофиқ 10 апрель куни ўтказиш кўзда тутилган.

Ўзбек кинематографияси ривожига қўшган ҳиссаси учун “OLTIN HUMO” махсус мукофоти қуйидаги номинациялар бўйича тақдирланади:

“Энг яхши ҳужжатли фильм”, “Энг яхши ани-мацион фильм”, “Энг яхши графика иши”, “Энг яхши овоз режиссёри”, “Энг яхши монтаж иши”,

“Энг яхши грим устаси”, “Энг яхши либослар бўйича расмоз иши”, “Энг яхши расмоз иши”, “Энг яхши кино бастакори”, “Тоғмошабинлар меҳрини қозонган фильм”, “Энг яхши опера-торлик иши”, “Энг яхши сценарий”, “Энг яхши режиссёрлик иши”, “Энг яхши эркак роли учун”, “Энг яхши аёл роли учун”, “Энг яхши фильм”.

Айни кунларда, фестивал ташкилий қўмитасида ишлар қизғин кетмоқда. Жараённи кузатишда давом этамиз.

Музейлар – тарихимиз кўзгуси

“Ичан Қалъа”да инновацион технологиялар

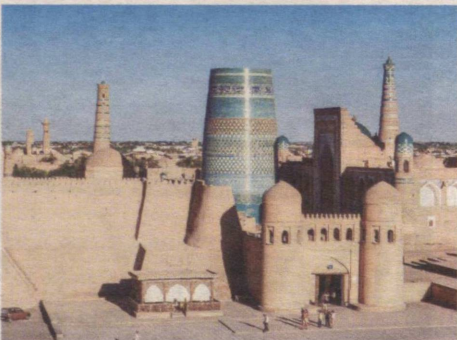
Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги томонидан Республикаимиз музейларида инновацион технологиялардан фойдаланиб маркетинг ва тарғибот ишларини жадаллаштириш борасида топшириқлар берилган. Бу борада «Ичан-Қалъа» давлат музей қўриқхонаси «Қадимги Ҳоразм тарихи» бўлимида интерактив аудиогид тизими иш-га туширилди.

Ҳозирда музей хизматлари чипталарини электрон сотиш, ташриф буюрувчиларнинг ҳисобини юритишда автоматлашган тизимини йўлга қўйиш ишлари олиб борилмоқда. Кунни кеча, ташкилотимиз томонидан таклиф қилинган — Ўзбекистонда илк бора «қўшилган реаллик» ва «жонлантирилган тасвир» технологияларини жорий қилган «Smart Chain» фирмаси вакиллари Хива «Ичан-Қалъа» музей қўриқхонаси раҳбарияти билан инновацион технологияларни музей фаолиятига тадбиқ қилиш борасида янги режаларни муҳокама қилишди.

Келгусида воҳанинг туризм салоҳиятини ошириш ва музей фаолиятини смарт технологиялар билан тўлдириш борасида музей раҳбарияти билан 6 йўналишли дастур ишлаб чиқишга келишиб олинди. Булар смарт технологиялари қўлланадиган виртуал музей, «жонли» музей каталоги, тарихий мажмуалар харитаси, буклетлар, кўргазма залларини «жонлантириш» ва «Хон фойтунида виртуал саёҳат» дастурларини ўз ичига олади. Бу дастурларни амалга оширилишидан келгусида сайёҳларнинг музейларга қизиқишининг ортиши ва хизматлар сифатини кўтарилишига олиб келиши кутилмоқда.

Шунингдек, музейнинг Хива хонлиги тарихи бўлимида Хитой чинни буюмлари кўргазмаси тақдимоти бўлиб ўтди.

Унда Республикаимиз вилоятларидан келган сайёҳлар, умумтаълим мактаблари ўқитувчилари ҳамда ўқувчи ёшлар иштирок этди. Жумладан, шаҳардаги 10-, 17-сон мактаб ўқувчилари қатнашди. Иштирокчиларга музей ходимлари Зайнаб Абдуллаева, Отабек Исмоилов, Дилфуза Тошўлатова томонидан кўргазмага қўйилган экспонатлар ҳақида маълумотлар берилди. Тақдимот охирида иштирокчиларга кўргазма буклетлари тарқатилиб, экспозиция бўйлаб экскурсия ўтказилди.

Давоми. Боши 1-саҳифада

Давоми. Боши 1-саҳифада

Пойтахтда авангард асарлар кўргазмаси

Энг муҳим жиҳати, ўз вақтида Ўзбекистон ҳукумати томонидан И.Савицкий номидаги Қорақалпоқ Давлат санъат музейи фаолияти қўллаб-қувватланди. Музейда йиғилаётган тасвирий санъат асарлари тўпламининг кадр-қимматини ҳис этган ҳолда, санъат асарларини сотиб олиш учун маблағ ажратилиб, музей биноси қурилиши ҳам йўлга қўйилди. Мустақиллик даврида бу биноларга қўшимча яна иккита корпус қурилди. Бу саъй-ҳаракатлар натижасида ноёб коллекция тўпланди ва сақланиб қолди. Бу асарларни кўриш учун бугунги кунда турли давлатлардан кўплаб мутахассис ва санъат шайдолари

музейга ташриф буюришмоқда. Пойтахтда ташкил этилган мазкур “Мақон ва замон узра авангард” кўргазмасида И.Савицкий номидаги Қорақалпоқ Давлат санъат музейи тўпламидан ўрин олган асарларнинг бир қисми намойиш этилган бўлсада, улар ўзида турли тарихий даврларни, турли ижодий ўзига хосликларни, бадиий кўринишларни сақлайди. Умуминсоний, гуманистик қадриятларни бир нуқтада бирлаштирадиган бу тўплам бугунги кунга келиб, Ўзбекистоннинг ҳаққоний бойлигига айланди, десак асло муболага бўлмайди. **Мухбиримиз**

Маданият вазирининг биринчи ўринбосари Туркияда

Унда фильм қаҳрамонлари Самарқанд ва Бухорони “муқаддас шаҳарлар” деб атаб, Чингизхон бу шаҳарларни ёқиб кул қилгани ай-тилади. Дунёнинг турк, инглиз, рус, француз, япон, немис, хитой, корей тили каби 50 га яқин тилларга таржима қилинган ушбу асар бир неча ойдирки, Ўзбек кинохлосмандларининг ҳам сеvimли сериаллари қаторидан жой олди.

Эслашиб ўтамиз, бундан бир неча ой аввал, сериал режиссёри Меҳмет Боздаг Маданият вазирлиги таклифига биноан, Жалолддин Мангуберди ҳақида тарихий фильм суратга олиш ишлари борасидаги музокараларни бошлаш учун Ўзбекистонга келган эди.

Ташриф давомида бу борадаги музокаралар давом эттирилиши режалаштирилган. Шунингдек, сафар давомида Стратегик тафаккур институтида “Ўзбекистон — маданиятлар бешиги” мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси

Маданият вазирининг биринчи ўринбосари, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти Озодбек Назарбеков айни дамда Туркия давлатида бўлиб турибди.

Ташриф доирасида О. Назарбеков Туркиянинг Туризм ва маданият вазирининг биринчи ўринбосари Ахмад Халук Турсун билан музокара олиб бориши. Суҳбат давомида Туркияда Ўзбекистон маданияти кунлари ҳамда Ўзбекистонда Туркия маданияти кунларини ўтказиш, шунингдек, ҳар икки давлатда ҳам маданият марказлари ташкил этиш, маданий ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш масалалари муҳокама этилди.

Ташриф

Маданий мерос объектлари дунё эътиборида

21 январь куни юртимизда ЮНЕСКО Умумжаҳон мероси маркази олий мониторинг миссия вакиллари кутиб олинди.

Хусусан, ЮНЕСКО Умумжаҳон мероси маркази директор ўринбосари Дж. Хосаграҳар хоним бошчилигидаги делегация ва ИКОМОС эксперти М. Тёрнерлар мамлакатимизнинг

Шаҳрисабз, Самарқанд ва Бухоро шаҳрида жойлашган моддий маданий мерос объектларига ташриф буюриб, ЮНЕСКОнинг 42-сессиясида берилган тавсиялар ижроси ҳамда Озарбайжоннинг Баку шаҳрида бўлиб ўтайдиган 43-сессияга тайёргарлик ишлари юзасидан Шаҳрисабз шаҳрида жойлашган моддий

маданий мерос объектларини кўздан кечиришди. Шунингдек, тренинг ва маҳорат дарслари ташкил этилди.

Делегация 26 январга қадар юртимизнинг Самарқанд, Бухоро ва Тошкент шаҳрларида бўлиб, Юнеско рўйхатига киритилган моддий маданий мерос объектларини кузатишда давом этади.

Қарор ва ижро

Бугун мамлакатимиз ҳар жабҳада туб ислохотлар, янгиланишлар жараёнини бошдан кечирмокда. Албатта, бу борада адабиёт, санъат ва маданият соҳасида ҳам шахдам қадамлар қўйилмокда десак, муболаға бўлмас. Хусусан, давлатимиз раҳбарининг 2018 йил 28 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги қарори маданият ва санъат аҳли зиммасига янада чуқур масъулият юклядики, уни шижоат билан бажармоқ ҳар бир санъат кишининг шарафли бурчидир.

Санъаткорлар мўйноқликлар ҳузурида

Ушбу концепцияда босқичма-босқич белгилаб берилган вазифалардан келиб чиқиб, «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш концепциясини амалга ошириш бўйича “Йўл харитаси” асосида 2019 йилнинг 20 январь куни бир гуруҳ санъаткорлар Қорақалпоғистон Республикаси, Мўйноқ туманидаги 2-сон Болалар мусиқа ва санъат мактабида бўлишиб, ўқувчилар билан қизгин учрашув ва ижодий давра суҳбатлари ўтказишди.

Тадбир давомида, халқимиз ардоғидаги санъаткорлар: Ўзбекистон халқ артистлари Шерали Жўраев, Ортик Отажонов, “Нихол” мукофоти совриндори Феруза Жуманиёзоваларнинг “маҳорат дарс”лари ўқувчиларда катта таассурот қолдирди.

Шунингдек, Мўйноқни ривожлантириш дастури асосида меҳнат қилаётган ҳашарчилар учун ҳам ўз концерт дастурларини тақдим этишди. Маълумки, Концепцияда айнан “устоз-шогирд” аъёнасини изчил давом эттириш, чекка-чекка ҳудудларда яшаётган ёшлар

орасидан санъатга қизиқувчан, интилувчан, тўғма истеъдод соҳибларини излаб топиш ва уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш каби масалаларга алоҳида урғу берилган. Айнан, “Халқ артистлари клуби” аъзоларининг фаолиятида ҳам бу ўз тасдиғини топяпти.

Эътироф этиш жоизки, бугун мамлакатимиз раҳбари томонидан белгилаб берилган устувор вазифалар ва тасдиқланган қарорлар фақат сўзда, қоғоздагина эмас, амалда бажарилаётгани ва ҳаётга кенг тадбиқ этилаётгани айни ҳақиқатдир. Аслида ҳам,

санъат аҳли халқимизнинг маданий ҳаётини яхшилаш, одамлар қалбига эзгулик уруғларини сепиш, ватан раънақи учун заҳмат-ла меҳнат қилаётган фидойи халқимиз руҳини кўтаришда камарбаста бўлиб келган. “Яхши кўшиқ жон озиғи”, дейди доно халқимиз. «Ўзбекконцерт» давлат муассасасининг Концепцияда белгиланган вазифаларни бажариш юзасидан бошлаган бу эзгу ишлари йил давомида Республикаимиз бўйлаб ўтказиб борилиши режалаштирилган.

БМСМларда нима гап?

Мадҳинг тилларда, Ватан!

Сурхондарё вилояти Шеробод туман 8-сонли болалар мусиқа ва санъат мактабида «Буюк юртининг бахтли фарзандлари!» шиори остида ёшлар ижодий кечаси бўлиб ўтди.

Навқирон авлодни мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар, рўй бераётган янгиланиш ва ўзгаришлар билан яқиндан таништириш, улар қалбида юрт тақдирини дахлдорлик туйғусини шакллантириш орқали ижтимоий фаолигини кучайтириш, ёшларни “оммавий маданият” ва бошқа иллатлар таъсиридан асраш мақсадида ташкил этилган тадбир кўтаринки руҳда ўтказилди.

— Ёшлар юз-кўзидаги шодликни кўриб, ўзимнинг ҳам кувончим ичимга сиймай кетаяпти, — дейди ўқитувчи Муҳаббат Шодиева. — Айни дамда, улардан бахтли инсон бўлмас керак. Бундай ижодий кечалар ёш авлод қалбида Ватанга муҳаббат туйғусини кучайтириб, ўз юрти билан фахрлиниш ҳиссини юксалтиради.

— Томошабин куй-кўшиқдан эстетик завқ олиши, чинакам санъат сەҳрини сезиши учун жонли ижронини тинглаши зарур, — дейди тадбир ташкилотчиси Холмат Мамарасулов. — Йилдан йилга фонограмма оммалашиб бораётган бир пайтда бундай жонли ижродаги ижодий кечалар санъат шинаван-

даларини хурсанд қилиши шубҳасиз. Биз бугун жонли ижродан баҳраманд бўлдик. Айниқса, болалар мусиқа ва санъат мактаби ўқувчиларининг ижод намуналари ҳамма қатори бизни ҳам ҳайратга солди. Юртимизда шундай соҳировоз соҳиблари улғаяётганидан мамнунмиз. Биз — буюк юрт фарзанди эканмиз, бу номга муносиб бўлишимиз керак. Бунинг учун эса кўп ўқиб, изланиш, астойдил ҳаракат қилиб, эл-юртга наф келтиришимиз лозим.

Тадбир давомида фаол иштирок этган ўғил-қизлар мактаб маъмуриятининг эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Нигора САИДОВА

Хайъат йиғилиши

Сарҳисоб ва режалар

Жиззах вилоят мусиқали драма театрида вилоят маданият бошқармасининг навбатдаги Хайъат йиғилиши бўлиб ўтди.

Тадбир Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 31 майдаги “Маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш ва такомиллаштиришга доир чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ижроси ҳақидаги ҳисобот ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат мустақиллигининг 27 йиллигига бағишлаб Жиззах шаҳрида бўлиб ўтган “Бадий ҳаваскорлик жамоалари” мавзудаги энг яхши асарлар аънанавий вилоят кўрик-танлови голибларини тақдирлаш билан бошланди.

Унга кўра: 1-ўринга муносиб топилган Форш тумани маданият бўлимига 11 турдаги, 2-ўринни эгаллаган Галлаорол тумани маданият бўлимига 9 турдаги, 3-ўринга қўлга киритган Зомин тумани маданият бўлимига 7 турдаги мусиқа чоғлулари топширилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги томонидан Баҳмал тумани “Оқтош” болалар фольклор ансамбли, Дўстлик тумани “Маржон”, Зарбдор тумани “Гулшан” ва Форш тумани “Парвоз” ашула ва рақс ансамбллари учун берилган унвонни тасдиқловчи гувоҳномалар топширилди. Мазкур жамоалар вилоят маданият бошқармаси томонидан сахна либослари билан тақдирланди.

Шундан сўнг, 2018 йилда эришилган ютуқлар, камчиликлар ҳамда 2019 йилда амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар муҳокама қилинди. Шунингдек, вилоят театрлари, давлат музейлари, шаҳар, туманлардаги маданият марказларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини ривожлантириш, “Болалар мусиқа ва санъат мактаб”лари фаолиятини янада такомиллаштириш, барча ташкилот ва муассасаларнинг расмий веб-сайтларини яратиш бўйича ҳамда жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисидаги ҳисоботлар тингланди.

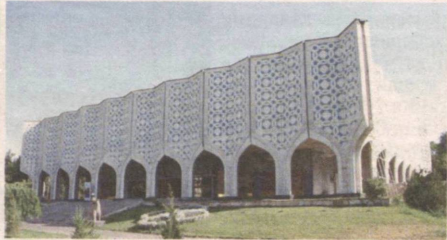
Бошқарма бошлиғи томонидан барча ташкилот ва муассаса раҳбарларига ижро интизомига қатъий риоя этиш ва ҳар бир қарор ҳамда фармойишлар, бошқарма томонидан чиқарилаётган буйруқлар ва хатлар ижросини ўз муддатига, ўрнатилган тартибда амалга ошириш юзасидан аниқ вазифалар белгилаб берилди.

2018 йил давомида камчиликларга йўл қўйган ташкилот ва муассасалар раҳбарларига нисбатан интизомий жазолар қўлланилди.

Мухбиримиз

Кўрғазма ва хотира кечаси

Улуғ инсонга эҳтиром

Яхшилар ёди

Жорий йилнинг 29 январь куни Ўзбекистон Маданият ва санъат кўрғазмаси, Ўзбекистон Бадий академияси Тошкент фотосуратлар уйи, ҳамда Халқаро маданият қарвон саройи ҳамкорлигида Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислам Каримовнинг таваллуд

кунига бағишланган “Жоним сенга фидо Ўзбекистон” номли фотокўрғазма ва хотира кечаси бўлиб ўтади.

Ислам Каримов дунё ҳамжамияти орасида нуфузга эга шахслардан бири бўлиб, айнан унинг ташаббуси ва мислсиз саъй-ҳаракатлари билан мустақил юртимиз тарихи-

нинг янги даври бошлаб берилган эди.

Ушбу фотокўрғазмани ташкил этишдан мақсад, Ислам Каримовнинг фаолиятидан сўзловчи фотосуратларни кенг оммага намойиш этиш ва хотирлашдир.

Нилуфар ТУРСУНҚУЛОВА

Эл ардоғидаги санъаткорлар

Ўзбек халқининг севимли актёри, ўзининг “Муҳаббат мижроси”, “Абу Райҳон Беруний”, “Чол ва набира”, “Шайтанат”, “Оловли йўллар”, “Анора”, “Қовун” ва бошқа кўплаб фильмлардаги роллари орқали томошабинлар эътиборидан жой олган Ўзбекистон халқ артисти Пўлат Саидқосимов 88 ёшида вафот этди. У кўп йиллик иш фаолияти мобайнида тарбиявий аҳамиятга эга бўлган роллари орқали халқимиз орасида чуқур ҳурмат ва эътибор қозонган эди.

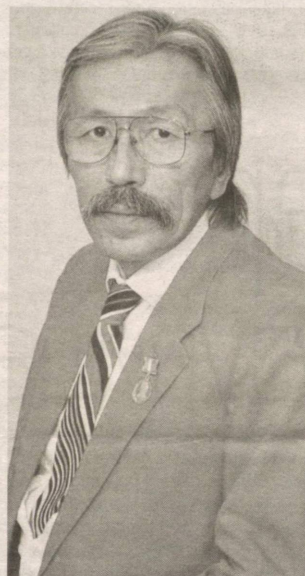
Фарғона вилоятининг Қўқон шаҳрида фильмни суратга олиш жараёнида иштирок этаётган таниқли актёрнинг тўсатдан тоби қочиб Республика шошилинч тиббий ёрдами илмий марказига олиб келинган эди. Афсуски, бугун у орамизда йўқ. Аммо, Ўзбек киноси ривожига қўшган ҳиссаси ҳамда таҳсинга сазовор роллари орқали халқимиз қалбига абадий яшайверади.

У ўз фаолиятини Ҳамза номидаги Ўзбек драма театридан бошлаган. Кўп йиллик самарали меҳнати туфайли 1969 йилда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, 1979 йилда эса Ўзбекистон халқ артисти унвони, 2001 йили эса “Эл-юрт ҳурмати” ордени билан мукофотланган эди.

Ўзбекистон халқ артисти Пўлат Саидқосимов 1931 йилнинг 8 октябрида Тошкент шаҳрида таваллуд топган. У актёрлик фаолиятини 1953 йилда ўзбек фильмларида суратга тушишдан бошлади.

У 1954-57 йилларда Самарқанд мусиқали драма театрида ўз фаолиятини давом эттириб, 1957 йилдан бошлаб Ўзбек миллий академик драма театри жамоаси сафига қўшилган ва кўп йиллар шу даргоҳда фаолият олиб борган.

Унинг “Юрак ёнмоғи керак” асарига сахналаштирилган спектаклда Пўлат, “Сарвқомат дилбарим” да Илём, “Қирол Лир” да Эдгар, “Аяжонларим” спектаклида Каримжон, “Қутлуғ қон” да Салимбойвачча каби роллари зўр маҳорат билан ижро этиб, театр сахнаси репертуарларининг бойишига сабаб бўлди.

Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби, Давлат мукофоти совриндори, таниқли бастакор Анор (Анорқул) Назаров Ўзбек мусиқа санъати ривожига салмоқли ҳисса қўшган ижодкорлардан бири эди. Ўзининг кўп йиллик самарали меҳнати ва ноёб истеъдоди билан санъат аҳли ҳамда халқимиз орасида ҳурмат ва эъзозга эга бўлиб келган ижодкор бугун орамизда йўқ. Аммо, у ўзининг ўлмас асарлари билан халқимиз қалбига абадий яшайди.

Эл ардоғидаги ижодкор 1950 йил 5 июнда Тошкент вилоятининг Бўка туманида таваллуд топган. 1968 йилда Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясини тамомлаган.

Илк фаолиятни 1968-1985 йилларда А.Навойи номидаги ДАКТ оркестри солисти бўлиб ишлашдан бошлаган ижодкор кейинчалик 1985-1987 йилларда Тошкент шаҳар мусиқа ансамбллари жамоаси бош дирижёри, 1986-1996 йилларда Ўзбекистон телерадиокмпанияси эстрада-симфоник оркестри бадий раҳбари ва бош дирижёри, 1996-2000 йилларда “Ўзбекнаво” бирлашмаси бош директори, 2000-2002 йилларда эса бадий раҳбари лавозимларида фаолият очиб берди.

Бастакор ўз фаолияти давомида ижодининг ранг-баранглиги турли жанрларда асарлар яратганлиги билан ажралиб туради. Жумладан: “Ипак йўли” поэмаси, труба ва симфоник оркестр учун “Она диёр” концерт-фантазияси, “Истиқлол вальси” концерт пьесаси, сурнай ва ЭСО учун қайта ишланган “Сурнай ўйини”, яккахонлар, хор, халқ чолгулари оркестри ва симфоник оркестр учун Ж.Жабборов сўзларига “Хиросима” ва “Наврўзнама”, солист, хор ва оркестр учун “Алёр эй диёр”, бас овози, хор ва симфоник оркестр учун “Ед этдинг”, яккахон, хор ва оркестр учун “Истиқлол қўшиғи”, солист, хор ва ЭСО учун “Тошкентим”, “Ватан ягонадир”, солист, болалар хори ва оркестр учун “Тинчлик орзу-ўйимиз”, халқ чолгулари оркестри учун “Тароналар базми” асарлари шулар жумласидандир.

Ўзбек миллий санъатига салмоқли ҳисса қўшган бастакор Анор Назаровнинг айниқса болалар учун ёзган “Отанга балли”, “Оймома”, “Али бобо” “Шум бола”, “Нихол” “Истиқлол болалари” “Бобожон”, “Капалак” каби қўшиқлари ёш ижрочилар ва тинловчиларнинг қалбидан чуқур жой олган.

Бастакорнинг “Гап эгасини топади”, “Шум боланинг янги йил саргузаштлари”, “Меҳр қолур” мусиқали драма ва комедиялари, “Ҳаётга қайтиш”, “Кичкина табиб”, “Қадимда бўлган экан”, “Бир жиноят изидан” кинофильмлари, “Қайтмас” телесериалига, “Истиқлол йўлида” хужжатли фильмларига яратган мусиқалари кенг жамоатчилик эътиборидан чуқур жой олди.

Бастакорнинг фаолияти асосан, эстрада мусиқа санъати билан бевосита боғлиқ бўлиб, ўзига хос мустақил услубий ижоди билан ажралиб туради. Жумла-

дан: “Мен нечун севаман Ўзбекистонни”, “Ватан азиздир”, “Жон Ўзбекистон”, “Ифтихор”, “Яшнаб баҳорим”, “Она юрт”, “Баркамол авлод”, “Ўзбекистон муштарак”, “Гўзал Тошкент”, “Юрт қадри”, “Азиз одамлар”, “Ишор” каби 120 дан ортиқ қўшиқлари ўзининг жозибadorлиги, она Ватанга бўлган муҳаббат, уни эъзозлаш, асраб авайлаш ва инсонпарварлик руҳи билан сугорилганлиги билан эътиборлидир. Ватанимизнинг Мустақиллик, Наврўз каби миллий ва давлат тадбир дастурларида композиторнинг қўшиқлари муносиб ўрин эгаллаб, тараннум этиб келинмоқда. Композитор асарлари нафақат Ўзбекистонимизда балки, АКШ, Франция, Россия, бирлашган Араб амирлиги, Туркия каби чет давлатларда ҳам муваффақиятли ижро этилиб келинмоқда.

Фахр билан таъкидлаш жоизки, 2018 йилда А.Назаровнинг Маданият вазири халқимизга кўтарилаётган бир пайтда, композиторлар орасида муваффақиятли ижод қилган ижодкор сиймосида мен фақат Анор Назаровни кўраман, — дейди Ўзбекистон халқ артисти Муяссар Раззоқова. — Унинг асарларида миллийлик гурури ўзгача кўринишда акс этиб туриши билан бошқаларидан ажралиб туради. А.Назаров басталаган “Ватан азиздир” номли қўшиғимни илк мустақилликка эришган йилларимизда ижро этган эдим. Республикаимизнинг Биринчи Президенти Ислам Каримов ушбу қўшиқни — “Мустақиллик гимни” дея эътироф этган эдилар. Мусиқа орқали инсонлар дардини, қолаверса миллий гурурни мусиқа орқали акс эттирувчи ягона бастакор деб биламан.

Дарҳақиқат, ўзбек санъатини дунёга танитган бастакор А.Назаровнинг ижодни кузатар эканмиз, унинг асарларини деярли барчасида давр руҳи энг асосий гоё сифатида акс этиб туради. Унинг асарлари нафақат Ўзбекистонда балки, дунё халқлари орасида ҳурмат ва эътиборга сазовор бўлиб келган. Ўйлаймизки, унинг ўлмас асарлари кўп йиллар Ўзбек санъатининг ривожини давомлатишига сабаб бўлади.

Наргиза САФАРОВА

Маданий алоқалар

Истиқболли ҳамкорлик одимлари

Куни кеча Германиянинг Берлин шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги ҳузуридagi Маданият ва санъатни ривожлантириш жамғармаси ва Пруссия маданий мерос жамғармаси (Stiftung

Preußischer Kulturbesitz) ўртасида Англашув меморандуми имзоланди. Меморандум Германияга олий даражадаги ташрифга бағишланган маданий-гуманитар характерга эга бўлган даврий тадбирлар доираси-

да имзоланди.

Шунингдек, меморандумда 2022 йилда Берлин шаҳрида эрамиздан олдинги I-II асрларда Марказий Осиё меросига бағишланган кўргазма ўтказилиши кўзда тутилган.

Дастур ижроси амалда

Режалар залворли, вазифалар масъулиятли

Андижон вилоят кўғирчоқ театрида вилоят маданият бошқармасининг кенгайтирилган йиғилиши ўтказилди. Унда бошқарма тасарруфидаги маданий-маърифий муассасалар раҳбарлари, болалар музика ва санъат мактаблари директорлари ва бошқа масъуллар иштирок этди.

Бошқарма бошлиғи М.Саттарова давлатимиз раҳбарининг 2018 йил 28 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги қарориди белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш, Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлигида 2019 йил 17 январь куни ўтказилган йиғилишда Б.Сайфуллаев томонидан вилоятдаги маданият ва санъат муассасаларини ривожлантириш бўйича хорижий ва ички инвестициялар жалб этиш юзасидан бе-

рилган вазифалар ижросини таъминлаш, шунингдек, дастур асосида 2019 йилда янги қуриладиган, реконструкция қилинадиган ва капитал таъмирланадиган маданият марказларида лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлаш ишларини жонлантириш зарурлиги ҳақида сўзлади.

Бошқарма ҳамда унинг ритизимидаги муассасаларда меҳнат ва ижро интизомини янада мустаҳкамлаш, кийиниш ва сўзлашув одобиға риоға қилиш, болалар музика ва санъат мактабларида белгиланган меъёр асосида 13 та йўналишда синфлар таш-

кил этиш, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар, маданият ходимлари ва эл ардоғидаги уста санъаткорлар иштирокида учрашувлар, маҳорат дарслари ўтказилишини йўлга қўйиш, “Наврўз сайли-2019” вилоят кўриктанлови ҳамда миллий рақс санъатини янада ривожлантириш мақсадида ўтказиладиган “Рақс сеҳри” кўрик танловининг шаҳар, туман босқичларига тайёргарлик кўриш, меҳнат жамоасида коррупциянинг олдини олиш ва унга қарши курашиш, муассасаларда ободонлаштириш, тозалаш

ишларини мунтазам амалга ошириш бўйича бошқарма тасарруфидаги маданий-маърифий муассасалар раҳбарлари, шаҳар, туман маданият бўлимлари мудири, БМСМ директорларига тегишли кўрсатма ва топшириқлар берилди.

Шунингдек, йиғилишда меҳнат ва ижро интизомига риоға қилмаганлиги учун Улуғнор тумани маданият бўлими мудири М.Исакова, Балиқчи тумани 19-сон БМСМ директори З.Умаровга интизомий жазо – “ҳайфсан” берилди.

Ташаббус

Ҳамкасблар орасида беллашув

Кўқон шаҳридаги 5-БМСМ ўқитувчилари ўртасида беллашув бўлиб ўтди.

Мактаб директори Гулноза Мирҳамзаева ва ижрочи директор, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Яҳёбек Мўминов ташаббуси билан ташкил этилган ушбу тадбирдан кўзланган мақсад, муассаса ўқитувчиларининг билим савияси, касбий маҳоратини синовдан ўтказиш, ўзаро соғлом ижодий рақобат муҳитини ташкил этишдир.

Беллашувда иштирокчилар 3 хил йўналиш: фортепиано; халқ чолғулари; анъанавий ижрочилик бўйича ўз маҳоратларини намойиш этишди.

Ҳар бир чиқишни Олий ва ўрта махсус таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларидан иборат ҳакамлар ҳайъати баҳолаб борди.

Натижаларға кўра: фортепиано йўналиши бўйича Мирзажон Мансуров 1-, Нарғиза Мирзажонова ҳамда Мухлиса Мелибоева 2-, Пирзода Жўрабоева 3-ўринга; Ўзбек халқ чолғулари бўйича Иқболжон Курбонов 1-, Нозима Абдуллаева, Абдуллажон Нўмонов 2-, Иззатжон Акромов, Ҳамзаали Сирожиiddиновлар 3-ўринга лойиқ деб топилди.

Анъанавий хонандалик йўналишида эса Миртожи Худойкулов 1-, Абдусалом Раимжонов 2-, Улугбек Бурхонов, Азизжон Шералиев 3-ўринга муносиб кўрилди.

Ғолибларға I-II-III-даражали диплом ва ҳомийларнинг эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Бу каби ташаббус билан ўтказилган тадбирлар нафақат ўқитувчилар учун ўз маҳоратини намойиш этиш, балки ўзаро тажриба алмашиш майдони бўлиб ҳам хизмат қилади.

М. КАРИМОВА

Йиғилиш

Театрларни ривожлантириш — асосий вазифамиз

Тошкент шаҳар театрлари раҳбарлари, бош режиссёрлар ва адабий эмалдошлар иштирокида 2018 йил сарҳисоби ҳамда 2019 йилга белгиланган режалар юзасидан йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишни Театрларни ривожлантириш бошқармаси бошлиғи М.Аҳмаджонова олиб борди.

Унда 2018 йил якунлари юзасидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 5 январдаги “2018—2022 йилларда давлат театрларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, фао-

лиятини янада ривожлантириш чора тадбирлари дастури тўғрисида”ги Қарори ижроси жараёни, театрларнинг эришган ютуқлари ва мавжуд муаммоларни бартараф этиш чора-тадбирлари муҳокама этилди.

Истиқболдаги режалар — Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятнинг янада ривожлантириш концепцияси ижроси юзасидан 21-27 март кунлари ўтказиладиган “Театр томошалари ҳафталиги” доирасидаги тадбирлар, 2018-2022 йилларда давлат театрлари фаолиятини янада такомиллаштириш

бўйича чора-тадбирлар режасининг 13-бандида белгилаб берилган Ёш авлоднинг миллий ғоя, жасорат ва матонат руҳида тарбиялашда муҳим аҳамиятга эга бўлган фаол замондошларимиз тимсолини яратиш борасида амалга ошириладиган ислохотлар юзасидан театрларда ўтказилиши кўзда тутилиётган “БИЗНИНГ ТЕАТР” мавзусида илмий-амалий анжуманга юқори савияда тайёргарлик кўриш ва ўтказиш ҳамда театрларнинг 2019 йилдаги репертуарига тарихий, замонавий спектакллар ва бу-

юк адиб Абдулла Қодирий асарларини киритиш масалалари кўриб чиқилди.

Алоҳида таъкидлаш лозимки, мазкур масалаларни амалга оширишда бугунги кунда театрларда фаолият олиб бораётган соҳа мутахасссларидан тинимсиз меҳнат, изланиш ва ўз касбига бўлган фидойилик талаб этилади.

Тадбир сўнггида, юқорида қайд этилган масалалар юзасидан соҳа мутахасссларининг фикр-мулоҳазалари тингланиб, керакли хулосаға келинди.

Нарғиза САҒАРОВА

Халқаро танлов

Муносиб иштирок баҳоси

Тошкент вилояти, Бекобод шаҳар 11-сонли БМСМ хореография синфи ўқувчилари Россия Федерациясининг Москва шаҳрида бўлиб ўтган «Танцевальное время» номли халқаро ракс турнирида ҳамда «Душа народа моего» халқаро танловда иштирок этишди.

Мактабнинг хореография синфи ўқитувчиси Саида Аху-

нова устозлигида қатнашган Шаҳзода Муҳиддинова (5-синф ўқувчиси) «Народное, народно-стилизованнный танец» номинациясида «Анджиджон полкаси» ракси учун I-, «Кўғирчоқ» ракси учун III-даражали, «Душа народа моего» танловининг «Народно-стилизованнный

танец» номинациясида Сабина Абдуназарова (1-синф ўқувчиси) I-даражали диплом, кубок ва медал билан тақдирланишди.

Шунингдек, ушбу фестиваллар раҳбари Лариса Базалеева мактаб директори Маҳмуд Мадрахимов, ўқитувчи Саида Ахунова номига «Ташаккурнома» йўллади.

Мулоҳаза

Танқиддми ёки тухмат?

Маълумки, 2018 йилнинг 12 декабрида «Ишонч» газетасининг Жиззах вилояти бўйича муҳбири Алижон Абдурахмоновнинг «Уялмасдан уялтираётган ёхуд айбсиз айбдорларнинг саводи ва ишга муносабати ҳақида» номли мақоласи чоп этилган эди. Мазкур мақолада келтирилишича, Жиззах шаҳридаги Шароф Рашидов, Ҳамид Олимжон ва Зулфия музейларидаги айрим ҳолатлар, экспонатлардаги имловий ва услубий хатолар ҳақида сўз юритилган эди.

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлигининг 2018 йил 17 декабрдаги 01-11-08-8635-сонли хатига асосан, 19-20 декабрь кунларида Жиззах шаҳрининг Шароф Рашидов, «Ҳамид Олимжон ва Зулфия» музейларида хизмат сафари амалга оширилди. Текширув чоғида маълум бўлдики, Шароф Рашидов музейида Ўзбекистон Ц.К.К.П. си биринчи котибининг махсус вагонидagi экспонатлар камчиликлар билан жойлаштирилганлиги, шунингдек, ўзбек, рус ва инглиз тилларидаги матнларда орфографик хатоларнинг мавжудлиги кузатилди.

Мазкур ҳолатни бартараф этиш юзасидан 2018 йилнинг 25 декабрида ушбу музейларга соҳа мутахассислари таклиф қилинди. Уларнинг кўрсатмаларига асосан, музей ходимлари томонидан ўзбек, рус ва инглиз тилларида янги тўлиқ электрон кўринишида этикетаж матнлари тузилди.

Шунингдек, музейдаги айрим экспонатлар очик ҳолда жойлаштирилгани, ҳар хил ҳажмдаги фарфор-чинни вазалар кўринишидаги экспонатлар зина шакли саҳналарда ҳеч қандай тўсиқларсиз намоиш этилаётгани кузатилди. Мутахассислар томонидан берилган тавсияларга асосан, томошабинлар (яъни болалар) ва экспонатлар орасида масофа сақлаш учун тасмали турникет (тўсиқлар) ўрнатилди. Шунингдек, Ҳамид Олимжон ва Зулфия музейидаги бронза бўёғида бўялган гипсдан ишланган КП -178 рақамли «Китоб» экспонатидида акс этган «Севги» номли шеърнинг матни очик китоб макетидаги иккала бетларга алоҳида эмас, бор узунлиги бўйича

иккита бетларга узилмай тўғридан-тўғри ёзилган. Экспонат тематик таркиб режасига ўзгартириш киритиш лозимлигини назарда тутган ҳолда бошқа экспонатга алмаштирилиши тавсия этилди. Шунингдек, ушбу китобдаги мавжуд имловий хато, яъни х харфи ҳ га ўзгартирилди.

Бундан ташқари, музейда рус ва инглиз тилларида экскурсияларни олиб борадиган салоҳиятли ходимларнинг етишмаслиги ҳам аниқланди. Шундан сўнг, махсус ҳисоб рақамидан ойлик маош ажратилиб, рус ва инглиз тилларида экскурсияларни олиб борилиши йўлга қўйилди. Шунингдек, Ю. Абдураззак ва инглиз тилидан, Э. Шабакбаева ва Г. Кривовалар рус тилида вақтинча гидлик қилишлари учун таклиф этилди. Уйлаймизки, бу муаммо тез орада бутунлай бартараф этилади.

Ушбу камчиликларга қарамай музей маъмурияти томонидан бир қатор таҳсинга сазовор ишлар ҳам амалга оширилган. Шунингдек, ёшларимиз маънавиятини юксалтирувчи «Фарзанд тарбиясида ота-она ибратини», «Биз гиёҳвандликка қаршимиз» «Ўтмиш ва келажак туташган маскан», «Аждодлар мероси бебаҳо-маънавий бойлик», «Болаларга беринг дунёни» «Аждодлар хотираси муқаддасдир» каби кўплаб кўргазма ва кўчма кўргазмалар ўтказилган, бундан ташқари, музейнинг илмий ходимлари томонидан маҳаллий ва республика матбуотларида доимий равишда мақолалар чоп этилган.

Мазкур музейнинг фонди мослаштирилган уч хонали

ертўлада жойлашган бўлиб, экспонатлар темир жавон ва таҳмонларда сақланмоқда. Дезинфекция ва дезинсекция амалиётлари мунтазам равишда олиб борилган. Музейнинг бош сақловчиси Фароғат Мўминжонов ва ҳафтанинг ҳар жума кунинида ўтказиладиган санитар кунлари учун масъул. Умуман, музей экспонатлар сонини 23 минг 223 тани ташкил қилади.

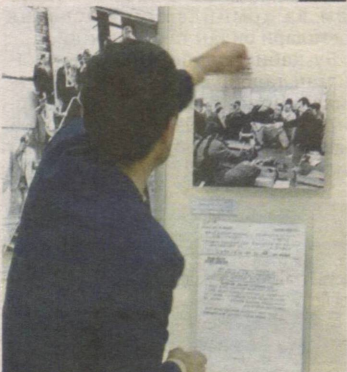
Музей фаолиятига доир маълумотга кўра 20.12.2018 йилда 96,988,528.0 сўм кирим қилинган бўлиб, худди шунча сўм маблағ музей фаолияти учун сарфланганлиги маълум бўлди.

Мазкур масалалар юзасидан музей директори Садоқат Исмоилова шундай деди: «Ҳамид Олимжон ва Зулфия музейидаги «Китоб» экспонати бундан 30 йил аввал, яъни 1988 йил ясалган бўлиб, филология фанлари доктори профессор Урол Носиров томонидан музейга совға сифатида тақдим этилган. Ушбу экспонатга музей томонидан ҳеч қандай маблағ сарфланмаган. Мен ушбу китобда акс этган жумлалар ҳақида тўлиқ маълумот олиш учун изландим, аммо бу ҳақда ҳеч ким изоҳли маълумот бера олмади. Шунингдек, ишчи гуруҳ томонидан музей фонди ўрганиб чиқилди, музейнинг барча экспонатлари қайта рўйхатдан ўтказилди. Ўрганиш давомида музей фонд хонасининг тозаллиги, фонdda жойлашган экспонатлар сақланиш ҳолати қониқарли эканлиги, лекин фонд жойлашган бино таъмирталаб эканлиги аниқланди. Жиззах вилоят тарихи ва маданияти давлат музейининг III. Ра-

шидов ёдгорлик филиали ҳамда Ҳ. Олимжон ва Зулфия филиалларидаги юқорида кўрсатилган камчиликлар, яъни мавжуд имловий хатолар тўлиқ бартараф этилди. Шу билан бирга, ушбу музейлар залларида жойлашган қимматбаҳо экспонатлар атрофи махсус ленталар билан ўралди.

Хулоса ўрнида шунини айтиш мумкинки, «Ишонч» газетаси муҳбири томонидан ёзилган «Уялмасдан уялтираётган ёхуд айбсиз айбдорларнинг саводи ва ишга муносабати ҳақида» номли мақолани жонқуярлик билан ёзилганлиги маданиятими ва маънавиятими устун саналмиш музейларимизни асраб-авайлашга бўлган қарашлари ва талаблари таҳсинга сазовордир. Аммо, мақолада келтирилган музей фондини очилмас, «сирли сандиқ» деб номлашга нима сабаб бўлди экан? Текширув ва қузатувлар натижасида ҳеч қандай музей фонди атрофи чиқиндилар билан тўлиб-тошмаганлиги, у ерда бундай ҳолатга асло шароит ҳам йўқлигини кўриб, тўғриси ажабландик. Тўғри ва асосли танқид ривожланишининг мезонидир. Аммо асосий танқид инсонни ўз ишига ва атрофдагиларга бўлган ишонччини сўндириб, ишчанлик лаёқатининг сусайишига олиб келиши ҳам мумкин. Шу ўринда биз учун азиз ва мўътабар бўлган жонажон ватанимизнинг маданиятини юксалтириш ҳақида ҳар биримиз қайғурган ҳолда сидқидилдан меҳнат қилиб, йўл қўйилган хато ва камчиликларни бартараф этишда ўз ҳиссамизни қўшишимиз лозим.

Наргиза САФАРОВА

Тадбир

Байрамона концерт дастури

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазири И. Каримов номидаги Фарғона вилоят ҳокимлиги ҳамкорлигида Фарғона вилоят Театр ва концерт саройида фарғоналик фермер

аёллар учун таниқли санъат усталари ва ёш эстрада хонандалари иштирокида концерт дастури ташкил этилди. Ушбу тадбирда 925 нафар аёл-фермер хўжалик раҳбарлари ҳамда ишчи ходим-

лари иштирок этди. Шунингдек, ушбу концерт дастурида Ўзбекистон халқ ҳофиз И. Броҳимов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Я. Фармонов, Я. Ҳеббев ва Муҳсин Мўминовлар, ёш хо-

нандалар Ҳулқар Абдуллаева, Малика Эгамбердива, Наргиза Азимова, Отабег Муҳаммадзоҳид ҳамда Фарҳод ва Ширинларнинг ижролари йиғилганларга кўтаринки кайфият улашди.

Маданий меросимиз

Сўнги пайтларда мумтоз мусиқамиз гултожи бўлган мақомчилик санъатига алоҳида эътибор берилмоқда. Зеро, ўзбек мумтоз мусиқий меросининг энг салобатли қисмини мақомлар ташкил этади. Шу маънода Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбек миллий мақом санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори айнани пайтда қабул қилинган муҳим ҳужжатлардан бири бўлди.

Юракларга битилган мақом

Аслида, мақом кўпчилик Шарқ халқларида жуда қадим замонлардан мавжуд бўлган, етук созанда ва хонандалар томонидан яратилган мусиқа жанридир. Улар ҳар бир халқнинг ўзига хос мусиқа бойликлари асосида яратилган ва узоқ маданий-тарихий тараққиёт жараёнида мустақил жанр сифатида юзга келган.

Мақом ибораси арабча бўлиб, истиқомат ўрни, турар-жой маъноларида келади. Мусиқа истилоҳида эса мақом – мусиқа асбобларида куй ва ашулаларни ташкил этадиган товушларнинг жойлашадиган ўрни, яъни пардалардир.

Ўтмишда мақомлар турли маъноларда ишлатилиб келинган. унинг дастлабки маъноси ижро этиладиган куйнинг лад асосидир. Ўзбек-тожик халқларининг бошқа халқлар мусиқасида бўлгани каби ҳар бир мусиқа асари маълум лад погоналарига мос келади.

Х-ХIII аср ёзма манбаларидан маълум бўлишича, мақом ибораси лад уюшмалари билан бир қаторда мусиқа асарларининг мусиқа созларидаги бошланган пардасини ҳам ифодалаган. Масалан, Рост пардаси (Рост мақоми бошланган парда), Ушшоқ пардаси, Наво пардаси ва бошқалар. Шу даврларда ёзилган шарқ олимларининг рисола-ларида "мақом" "парда" сўзига маънодош экани ҳам таъкидлаб ўтилган.

Мақом деганда мусиқа асбобининг ижро этиладиган куйга мос қилиб созулган ҳам тушунилади. Мусиқа амалиётида эса "Наво" ёки "Баёт сози" (яъни сози уларнинг лад асосига мослаб созулган), "Рост сози" каби махсус иборалар билан ҳам ишлатилиб келинган. Айниқса, танбур созида бу сезиларли бўлиб, ҳатто, унинг пардалари ҳам юқори ёки пастга суриб, куйларнинг ладига мослаштирилади. Кўпгина фикр унинг пардалари ҳам юқори ёки пастга суриб, куйларнинг ладига мослаштирилади. Кўпгина фикр унинг пардалари ҳам юқори ёки пастга суриб, куйларнинг ладига мослаштирилади. Кўпгина фикр унинг пардалари ҳам юқори ёки пастга суриб, куйларнинг ладига мослаштирилади.

Ўзбек-тожик мақомлари том маънодаги нота ёзуви бўлмагани сабабли, устоз созанда ва хонандалардан шогирдга оғзаки ўтиб келган. Шоммақом ўзбек-тожик халқ мусиқа асарлари асосида яратилган икки юз эллика яқин куй ва ашулалардан иборат ва шу халқлар мусиқа меросининг салмоқли қисмини ташкил этади. Шу даврдан мақомларни биринчи марта нотага олишга ҳаракат қилинган. Машҳур Хоразм нотачисининг ихтирочиси Комил Хоразмий (19 аср) ва унинг ўғли шоир Муҳаммад Расул Мирзо томонидан бу нота системаси махсус танбур учун ишланган ва мақомларни ўрганишда ўз замонаси учун катта аҳамиятга эга бўлган.

Кейинчалик шоммақом, буюқ санъат арбоби Ю.Ражабий томонидан тўпланди ва нотага олинди. Бу тўпланда мақомларнинг ашула йўлларида ўзбек ва қисман тожик тилидаги шеърлардан фойдаланилди. Мақомларнинг ашула текстлари учун бу тўпланда классикларимиздан Атоий, Лутфий, Саккокий, Навоий, Бобур, Фузайлий, Нишотий, Нодира, Увайсий, Маҳзун, Мунис, Огаҳий, Муқимий, Фурқат каби шоирларнинг ғазалларидан фойдаланилган. Шоммақомга кирган чолгу ва ашула йўллари Ю.Ражабий, Б.Зиркиев, М.Муллоқандов, М.Тошўлатов, М.Толмасов, Я.Довидовлардан ёзиб олинган.

Халқимизнинг мусиқа бойликлари жуда кўп киррали, сермазмун ва ранг-барангдир. Оҳангдор ажойиб куйларимиз кишига қувонч, хурсандлик бағишлайди, оғир дамларни енгиб килади. У инсоннинг оғижаноб фазилатлари, ҳис ва туйғуларини ифодалаб берувчи кучга эга.

Шундай қилиб, мақом йўллари чукүр ўрганиб, улардан ижодий фойдаланиш, халқимизнинг мусиқа маданиятини дунё халқлари ўртасида гуллаб яшашига ва юксак бадиий формадаги ва катта жанрдаги мусиқа асарлари яратилишига катта ёрдам беради.

С.А.РАҲМАТОВ,
Жиззах ихтисослаштирилган санъат мактаби етакчи ўқитувчиси

Луқма

Бепарволик қасалликка айланмасин

— Болам бу нима қилганинг? Қарияга йўл бўшатмай туртиб йиқитганинг етмаганидек, гап қайтаришингни қара! Ундан кўра ёрдамлашиб юборсанг бўлмайдимиз?

— Э кечирасиз, мен шошиб турибман. Ўзи кўзига қараши керак эди.

Чамаси 18-19 ёшлардаги йигитга жон куйдирганча гапирётган кишининг сўзлари ерда қолиб, донг қотди. Сўнг:

— Тарбиясиз экан, — дея қарияга ўзи ёрдамлашди.

Эрта тонгда ҳар доимгидек ўқишга кетаётиб, ана шундай кўнгилсизликнинг гувоҳи бўлдим. Ўқишга шошилаётган йигит ўзи йўлда зўрга юриб кетаётган кекса отахони туртиб, йиқитиб, яна ҳеч нима бўлмагандек атрофдагиларга дўқ-пўписа қилганича кетиб қолди. 60-65 ёшлар атрофидаги отахон бу ҳолдан гангиб қолди.

Бугунги ёшлар жуда-а-а бандиша бўлиб кетибди, — деди отахон баъзўр ўрнидан тураркан.

Яхши тарбия олган, кенг дунёқарашга эга, маърифатли инсонлар халқ орасида доимо қадрланади ва ардоқланади. Ҳар бир нарсанинг ижобий ва салбий томонлари бўлганидек, кундалик ҳаётимизда тарбиясиз, инсонлар ҳам учраб туради. Афсус, кўпгина ёшлар жамоат жойларида ўзини тутиш маданиятидан беҳабар.

Маълумки, бизнинг аجدодларимиз ислом маданияти бағрида камолга етган ва қон-қонимизга ўзбекона хусусиятлар сингиб кетган. Ҳатто эртақ, ривоят, ҳикоят, ҳадислар ёки шеърлар ёки олдириш орқали ҳам яхшилик қилиш гоёси синдириб борилади.

Айниқса, ҳозирги ёш йигит-қизлар, ҳатто, катта ёшдагилар ҳам йўлда юриш маданиятини биров унутиб қўйишаётгандек, назаримда. Бир ҳадисда, кимки йўлда ётган ҳасни олиб, одамларга қулайлик туғдирса, катта савобга эришади, дейилади. Лекин, бугунги ёшлар хас у ёқда турсин, ҳатто, йўлда одоб сақлаб юролмаётганлиги, ачинарли ҳол. Аксарият ҳолларда, ёшларнинг йўлни тўлдириб, бақир-чақир қилиб, кимдир кимнидир қувлаган, ҳақоратлаган ва яна кимдир йўловчиларни туртган ҳолда шошилиб ўтиб кетаётганига гувоҳ бўламиз-у, индамаймиз. Ўғил болалар у ёқда турсин, ҳатто нафосат, гўзаллик тимсоли ҳисобланган, қизлар ҳам ҳозирги кунда негадир одобдан сал йироқлашиб, бепорво бўлиб боришмоқда. Бу бепарволик бора-бора қасалликка айланиб қолмас эди, дея хавотирга тушасан киши.

Куни кеча ўқишдан қайта туриб, яна бир хунук воқеанинг гувоҳи бўлдим. Дарсдан қайтаётган 7-8 ёшдаги ўқувчи бола автобусга чиқдию, шу заҳоти кондуктор йигитнинг "ўлжа"сига айланди.

— Ҳой, бола, қани дарров йўл кирани тўлаб қўй-чи, — деди у баланд овозда. Ўқувчи боланинг кўзлари жавдираб, ранги оқарди.

— Пулим йўқ эди, — деди у пикиллаб. — Ҳалиги, ҳалиги... онам берган пулларини йўқотиб қўйдим.

— Ие, ҳали пулим йўқ дегин. Бунақаси кетмайди, болакай. Пулинг бўлмаса, қани, автобусдан туш-чи, — дея мижозга қўшилди автобус ҳайдовчиси ҳам. Сўнг жаҳл билан автобусни тўхтатиб, қани, тушириб юбор уни, имлади чиптачиға.

Чидаб туролмадим. Шошманг, ахир у болаку, ростдан ҳам пулини йўқотиб қўйганлар, дедим ва шу болакай учун йўл кира узатдим. Чиптачи йигит лом-мим демай пулни олди. Ҳатто, ҳайдовчи ҳам пинагини бузмай автобус эшикларини ёпиб йўлда давом этди. Болакай йиғлағудек бўлиб, секингина "раҳмат" деди.

Энг ачинарлиси, автобусдаги ёшлар майли, лекин ёши катталар ҳам "килт" этмай йўлда давом этди. Гўёки, бу ҳолат юз бермагандай.

Шунингдек, кундан-кунга чирой очиб бораётган бир пайтда киши таъбини хира қиладиган ҳолатлардан яна бири — ҳар куни кўзимиз тушадиган йўлақлар, бекатлар, деворлар, жамоат транспортларининг ўриндиқларидаги турли хил ёзувлардир. Бизда жамоат мулкига, умуммиллий бойлигимиз бўлган тарихий обидаларимизга ҳурматсизлик қилиб, уларга зарар етказиш одати қаердан пайдо бўляпти экан? Одатда бу каби хатоларга ёшлар томонидан йўл қўйилмоқда. Ўйлаб қолсан киши, йўловчилар манзилга етиб олгунига қадар албатта, нимагадир тушунарсиз "имзо"ларни қолдиришлари шартми? Наҳотки, муқаддас қадимжоларимиз деворларига ёзиб кетиш одобсизлик, маданиятсизлик эканлигини таълим муассасаларида ўқитиришмаса? Ота-оналарчи? Ёки бу — шу "имзо"ларни қолдириб кетаётган ёшлар маданиятининг сустилигидан даракми? Сиз нима дейсиз?

Мафтуна МИРЗАХЎЖАЕВА,
Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактаби талабаси

Премьера

Янги саҳна асари

Каттакўрғон шаҳар драма театрида Саид Аҳмаднинг “Уфк” романи асосида Маъмур Умаров инсценировкаси билан “Зириллама томонларда” номли спектакли тақдими бўлиб ўтди.

Кўп сонли томошабинлар қаторида Каттакўрғон шаҳар 527-СҲР ҳарбий қисм

офицер ва аскарлари ҳам бор эди. Саҳнада Икромжон (Анвар Қаршибоев), Жаннат хола (Гулнора Ризаева), Зеби (Азиза Маматмуродова), Турсунбой (Жасур Ахматов) образларини жонлантган актёр, актрисаларнинг ижро маҳорати томошабинларнинг олқишларига сазо

вор бўлди.

Шунингдек, спектакль сўнгида инсценировка муаллифи Маъмур Умаров, саҳналаштирувчи режиссёр Ферузбек Абдурайимовлар билан давра суҳбати бўлиб ўтди.

Тоҳир ХАЛИЛОВ, Адабий бўлим мудир,

Журналист минбари

“Отанга бор, онангга бор” — энди қаерга борай?

Отам вафот этганида онам 35 ёшда эди. Рўзгорнинг юкни тортиш, етти нафар болани вояга етказиш учун онам шўрлик тиним билмай ишлади. Пенсияга чиқадиган вақтида эса архивдагилар “Сизнинг иш стажингизни тасдиқлайдиган хужжатлар куйиб кетган, айримлари йўқолган” дея баҳона қилишди. Салкам 35 йил ишлаган онам арзимаган пул билан нафақага чиқди.

Ўша кунлар ортда қолди. Бугун пойтахтда яшаётганимга ҳам 28 йил бўлди. Касбдошимнинг нафақага чиқаётганидаги югур-югурларни айтганида ҳайратдан тилим лол бўлиб қолди. Дастлаб ишини Фарғонадаги боғчада мудирликдан бошлаган Зулфия опамнинг ҳам иш ҳақи ҳақидаги маълумотлари архивда “куйиб” кетган экан.

Яқинда, бир адвокат ҳам нафақахўрларнинг иш стажини тасдиқлаш бўйича мавжуд муаммоларни куйиниб гапирди. “Ишонмасангиз, турли баҳоналардан тинкаси қуриган қарияларнинг ўзи билан гаплашиб кўринг”, деди, у бир неча телефон рақамларини ёзиб бера туриб. Абдулла амаки билан телефон орқали гаплашиб,

учрашдик. Унинг дардини тингладим.

Шайхонтоҳур туманида яшовчи, 1955 йилда туғилган Абдулла Алиев (исм-шарифи ўзгартирилган) 11 ойдири, 7 йиллик меҳнатини юзага чиқариш учун овораи сарсон. У бундан 3 йил олдин 25 йиллик иш стажини билан пенсияга чиққан. Аслида у 32 йил меҳнат қилган. Архивдагиларнинг “куйинчаклиги” туфайли 7 йиллик меҳнати куйиб кетган. Орадан уч йил ўтгач, Абдулла Алиев сўраб-суриштириб архивдан топилмаган 7 йиллик меҳнатини суд орқали тасдиқлатса бўлишини эшитиб, фуқаролик судига мурожаат қилган. Афсуски, суддагилар унинг дардини тинглашмасдан “Маъмурий судга хужжатларингизни

йиғиб боринг. Ўшалар сизнинг бу муаммоингизни ҳал қилишда”, дея овора қилишган.

У Тошкент вилояти Давлат солиқ божқармаси Бўстонлик тумани давлат солиқ инспекциясига, Бўстонлик туман давлат хизматлари марказига, Бўстонлик тумани статистика бўлимига мурожаат қилиб “Сиджак” МЧЖ ҳақида маълумотнома сўраган. Юқоридаги ташкилотлар эса унга “Сиджак” МЧЖ Бўстонлик туман ҳокимлиги томонидан 1996 йил 24 сентябрда рўйхатдан ўтган бўлиб, 2000 йил 29 январда 1-сонли қарор билан тугатилганлиги ҳақида маълумотнома беришган. Солиқ инспекцияси эса сўғурта бадаллари тўғрисида маълум

мот тақдим этишнинг имкони йўқлигини маълум қилган. Отаҳон тўплаган ушбу маълумотлар билан маъмурий судга қайта мурожаат қилган.

Маъмурий суд эса ҳал қилув қарорини чиқариб берган. Ушбу қарорда шундай дейилган: “Аризачи А.Алиев Пенсия жамғармаси туман бўлими мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатларига нисбатан келтирилган шикоят аризасини қаноатлантириш рад этилсин”.

Кексайганда нафақа олиб роҳатда ўтираман, деб “чучварани хом санаган отаҳон Маъмурий судга 172.240 сўм

давлат божи ҳам тўлаган. Шу ўринда савол туғилади: Хўш, Абдулла Алиев сингари қариялар иш стажини архивда “куйиб” кетган қариялар иш стажини топиш учун қаерга мурожаат қилсин? Уларнинг додини эшитиб, муаммосини ҳал қилишга кўмаклашувчи бирор мутассадди ташкилот борми? Бу каби саволларнинг кети узилмайди. Жавоб эса битта: “Отанга бор, онангга бор”.

Қўлимда яна бир нафақахўрнинг Фуқаролик ишлари бўйича Шайхонтоҳур туманлараро судига мурожаат қилиб олган ажрим бор. Ушбу ажримда шундай дейилади: “Аризачи А.Сайфуллаевнинг (исм шарифини ўзгартирдим) меҳнат фаолияти даврларини тасдиқлаш тўғрисидаги аризаси қабул қилишдан рад этилсин.

Аризачига пенсия расмиллаштириш масаласи-

да ўзининг яшаш манзили бўйича Пенсия жамғармасининг туман бўлимига мурожаат қилиш ҳуқуқи тушунтирилсин.”

Ўз-ўзидан ҳақли савол туғилади: фуқаролик суди пенсионернинг аризасини қабул қилмаса, маъмурий суд иш стажини тасдиқлаб беролмаса, у бечора энди қайси деворга бошини урсин? Қаерга мурожаат қилсин? Республика бўйича иш юритаётган архивдагилар нимани қойиллатишяпти? Наҳотки, шунча одамларнинг қилган меҳнатлари “куйиб” кетаверса?

Тошкент шахрида бир пайтлар “Тошкент чинни заводи”, “Юлдуз”, “Шарқ гули”, “Ташкожмехзавод” каби катта корхоналар бўлган. Бугунги кунда бу корхоналар тугатилган. Аммо, унда ишлаган одамларнинг айби нима? Йиллаб меҳнат қилиб, архивдан маълумотнома тополмас, ишламаган бўладими? Аёлларимиз энг камида 7 йиллик иш стажини бўлсагина, 55 ёшдан пенсияга чиқиши мумкин. Агар шу маълумотномани топиб келолмаса 60 ёшдан пенсияга чиқиши мажбур! Бечора аёл ёшлигида меҳнат қилиб, пенсияга чиқолмай яна 5 йил кутиши керакми? Қачонгача архивдаги маълумотларни деб одамлар сарсон-саргардон бўлишади? Қачонгача архив ходимларидан “куйиб кетган, йўқолган” деган жавобни олишади? Ким бу каби саволларга жавоб беради?

Хонбиби ҲИММАТ қизи, журналист

<p>МАДАНИЯТ</p> <p>МУАССИСЛАР: “Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирилиги, «Dildosh media» МЧЖ</p>	<p>ОБУНА ИНДЕКСИ: 285</p> <p>Бош муҳаррир Дилбаҳор Худойбердиева</p> <p>Таҳририят манзили: 100029, Тошкент шаҳри, Тарас Шевченко кўчаси, 1. Тел.: Факс: (371)-256-04-54</p>	<p>Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 10.04.2018 й. 0803 рақами билан давлат рўйхатидан ўтказилган.</p>	<p>Навбатчи: Н. Содиқова Адади - 11 589 Буюртма - Г - 127 Сотувда келишилган нархда Қоғоз бичими А-3 Ҳажми 2 босма табок</p> <p>Газета ҳафтанинг пайшанба куни чоп этилади.</p>	<p>Газета “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди.</p> <p>Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 42. Босмаҳонага топшириш вақти - 21.30 Топширилди - 21.30 1 2 3 4 5</p>
---	--	---	---	--